

Aan de leden van het Dagelijks en Algemeen Bestuur Waterschap De Dommel  
Onderwerp: Waterzuivering Moerenburg Tilburg

Datum: 13-9-2023  
Plaats Tilburg

Geachte leden van het Dagelijks en Algemeen Bestuur Waterschap De Dommel

Ik heb in de periode mei 2023 tot en met juli 2023 het proces over de Waterzuivering Moerenburg in Tilburg nauwlettend gevolgd. Mijn interesse richt zich met name op de ontwikkelingen betreffende democratie en rechtsorde; Een actueel onderwerp nu het vertrouwen in overheden dalend is. Deze interesse komt voort uit mijn werk als coördinator Stedelijke Vernieuwing en Wonen bij de gemeente Breda. Nu ben ik als gepensioneerde vrijwilliger actief betrokken bij activiteiten gerelateerd aan energie en warmte en wijkaanpak in Tilburg.

Ik heb in de bijgevoegde notitie mijn bevindingen in de tijd op een rij gezet. In het navolgende heb ik die samengevat. Het is mogelijk een wat uitgebreide samenvatting omdat ik veronderstel dat de leden van het Algemeen Bestuur, en zeker de nieuwe leden na de verkiezingen van voorjaar 2023, niet op de hoogte zijn van het al lang lopende proces Waterzuivering Moerenburg Tilburg

**Doelstelling:** De oorspronkelijke doelstellingen van het Waterschap De Dommel zijn:

1. Openstelling van het monument Waterzuivering Moerenburg voor bezoekers
2. Het organiseren van het beheer van het monument, zodanig dat de kosten voor beheer van het terrein Waterzuivering tot nul worden gereduceerd.
3. Participatie met de omwonenden (Jeruzalem, Armhoefse Akkers en bewoners in Moerenburg) die leidt tot acceptatie door deze bewoners van de plannen

Het waterschap De Dommel heeft in het vervolg nooit aangegeven dat deze doelstelling is bijgesteld.

**Proces:**

Deel 1 onkundige definiëring proces of bewuste keuze

De eerste stap in 2017 met het initiatief Stads-strand, leidde niet een resultaat. Het leidde wel tot inzicht in de opvattingen en zorgen van de omwonenden. Een leerzaam inzicht voor het definiëren van een nieuwe start in 2018. In 2018 is de samenwerking tussen het Waterschap De Dommel en een Klankbordgroep van georganiseerde bewoners gestart. Gezamenlijk is gekozen voor een oproep voor plannen die aan de al genoemde doelstelling voldoen, aangevuld met een bedrag (minimaal € 21.000,-) voor de huur van het terrein.. Gezamenlijk is gekozen voor de pitch van Waterproef BV. Waterproef BV is haar pitch verder gaan uitwerken en heeft op basis daarvan een aanvraag voor een Omgevingsvergunning ingediend.

En toen bleek dat de procesafspraken over de participatie tussen het Waterschap De Dommel en de Klankbordgroep niet eenduidig waren. Het proces was onvoldoende gedefinieerd. Mijn eerste veronderstelde oorzaak hiervan is gebrek aan kennis en maak ook onkunde over processen van participatie met bewoners. En dat bij beide betrokken partijen. Als dat het geval is en het Waterschap De Dommel en de Klankbordgroep onderkennen dat op dat moment, is er voldoende ruimte om deze fout te herstellen. Het zou het Waterschap gesierd hebben om het heft in handen te nemen als zijnde overheid en haar maatschappelijke verantwoordelijkheid. Dat is niet gebeurd en dat leidt tot de tweede veronderstelling. Er is sprake van een bewuste keuze van het Waterschap De Dommel om niet meer te overleggen over de vergunningaanvraag met de klankbordgroep, niet vóór

de indiening van de vergunning aanvraag, en niet nadat de aanvraag was ingediend en de klankbordgroep daar op dat moment uitdrukkelijk om heeft gevraagd. Het gevolg is dat de gemeente Tilburg de regie naar zich heeft toegetrokken en daarmee, ten onrechte, alle verantwoordelijkheid van het Waterschap De Dommel heeft overgenomen. Het Waterschap de Dommel, bij monde van de woordvoerder van het Waterschap de Dommel op 12 juni 2023, noemt dit het plan onder democratische vlag, zijnde gemeente Tilburg, brengen. Het Waterschap De Dommel vergeet op dat moment (even) dat zij ook een democratisch gekozen bestuur hebben en dat zij zelf uitdrukkelijk een participatie doel hebben (zie doelstelling 3 betreffend acceptatie van de plannen). Het op dat moment op haar schreden terugtreden, had daadwerkelijk inhoud gegeven aan die doelstelling.

## Deel 2: Gemiste kansen

Vanaf het moment dat blijkt dat de ingediende vergunningsaanvraag door Waterproef BV (op naam van een BV van een van de participanten in Waterproef BV) op vele punten afwijkt van het in de pitch gepresenteerde idee, is er geen sprake meer van samenwerking in het proces. In het voor vergunning ingediende plan is de horeca vele malen groter en alle andere activiteiten vele malen kleiner of geheel geschrapt, wat op zich een onvoldoende is op het aspect 'goede ruimtelijke ordening'. De klankbordgroep heeft met deze opschaling nooit willen en kunnen instemmen. Dit leidt tot de derde veronderstelling, nl. dat het Waterschap de Dommel en de Gemeente Tilburg, dit zo hebben afgesproken. De gemeente Tilburg had immers, kijken naar maatschappelijk belang en urgentie en kijkend naar de niet-passendheid<sup>1</sup> van het ingediende plan binnen het vigerende bestemmingsplan, het ingediende plan kunnen afwijzen.

Nadat de gemeente Tilburg de regie heeft overgenomen blijft het Waterschap De Dommel, als initiatiefnemer heel bijzonder in de luwte. De gemeente en dan m.n. het college van B&W en de verantwoordelijk wethouder verdedigen het ingediende plan en zijn voornemens de aangevraagde vergunning te verstrekken. In de besprekingen in de gemeenteraad in de periode tussen 8 mei 2023 en 22 mei 2023 worden de genoemde fouten door alle politieke partijen herkend en erkend maar wordt hieraan geen vervolg verbonden. In deze bijeenkomsten wordt ook duidelijk hoe moeilijk het is een goed gesprek te voeren als er geen sprake is van eenduidige taal en het elkaar proberen in een frame te zetten of er zelf in te gaan zitten. B.v. de bewoners zijn de schurken want die vertrouwen mij (lees Waterproef BV) niet en ik, de ondernemer, ben daarvan het slachtoffer. De gemeente besluit dat er nog een mogelijkheid moet zijn voor nader overleg tussen betrokken partijen. Dit vervolg wordt in handen gelegd van een onafhankelijk voorzitter die moet bezien of georganiseerde bewoners (de Klankbordgroep is inmiddels opgehouden te bestaan) nog bij elkaar zijn te brengen.

In de gesprekken onder voorzitterschap van de onafhankelijk voorzitter, wordt het verzoek van vele daar aanwezige bewoners, om te starten vanaf het moment van de pitch, niet ingewilligd. Daarmee wordt de kans op het herstellen van de gemaakte fout, gemist. En juist het herstellen van fouten op het moment dat die fout wordt herkend en erkend, leidt tot herstel van vertrouwen in de democratie en de rechtsorde. Argumenten van de gemeente Tilburg en Waterschap de Dommel zijn met name

1. de factor tijd (er is geen tijd meer zonder aan te geven waarom niet); een beroepsprocedure met een voorlopige voorziening zal meer tijd kosten dan uithuilen en opnieuw beginnen of

---

<sup>1</sup> Tijdens de bijeenkomsten op 8 mei 2023, 12 juni 2023 en 3 juli 2023 is door verschillende bewoners de betekenis van passend aangegeven. Samengevat: Om het 'passend' te maken moet de vluchtroute van een afwijkvergunning worden bewandeld waarmee de kwaliteiten van het gebied ondergeschikt worden gemaakt aan de plannen van Waterproef waarvan ik constateer dat er legio plekken in Tilburg zijn waar dit initiatief veel beter zou kunnen landen. Moerenburg is met een knipoog naar het verleden (Voorste Stroom arresten) én een naar de toekomst (water als thema bij hittestress, biodiversiteit enz.) dé plek waar het belang van water voor de ruimtelijke ordening / de fysieke leefomgeving bij uitstek voor het voetlicht worden gebracht

2. geld (of dat kost veel geld want en dan komt de suggestie over schadeclaims en dat zonder openheid te geven of en zo ja hoe dit contractueel dan is afgesproken; ); gebruikelijk is het dat in deze fase van planvorming beide partijen de kosten voor eigen rekening nemen mocht blijken dat he niet haalbaar is of
3. de gemeente Tilburg is een democratisch gekozen organisatie, wat er op lijkt dat vergeten is dat het Waterschap ook een democratisch gekozen organisatie is.

De eindconclusie is dat de gemeente Tilburg en het Waterschap gewoon verder gaan op de ingeslagen weg. Waterproef BV gaat nog proberen, zonder wat dan ook concreet te maken, proberen met bewoners aanvullende door bewoners gewenste activiteiten op te zetten. Dat zal alleen lukken als bewoners als vrijwilligers al het werk doen en de gemeente overige kosten voorhaar rekening neemt. Dit kan toch niet de bedoeling zijn? De vraag die hieruit voortvloeit is ook of er geen sprake is van oneigenlijke staatssteun nu het ondernemersrisico ook op het bordje van de gemeente ligt

Bewoners rest niet veel anders van het juridisch aanvechten van een, nu aangekondigd door de gemeente Tilburg eind september 2023 te verstrekken Omgevingsvergunning.

### Deel 3 Nieuwe kans

Het Waterschap De Dommel heeft een in 2023 nieuw gekozen Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur. Het wordt tijd dat ook het Algemeen Bestuur van het Waterschap zich uitspreekt over het gelopen proces en over de vraag hoe nu verder? Het Waterschap De Dommel presenteert zich als organisatie die veel belang hecht aan participatie van vele betrokkenen bij het vraagstuk water en de ruimtelijke omgeving. De nieuwe kans ontstaat als volgt

Het Dagelijks Bestuur/Algemeen Bestuur agendeert deze brief (met de bijlage) op haar agenda van de Algemene Bestuursvergadering van 4 oktober.

Ik stel voor dat het Algemeen bestuur de volgende punten bespreekt en daar waar noodzakelijk een besluit neemt.

1. De georganiseerde bewoners Jeruzalem, Armhoefse Akkers en Moerenburg maken samen een alternatief plan waarin zowel de doelen van het Waterschap De Dommel als die van de bewoners worden gerealiseerd. Dit alternatieve plan past binnen de juridische kaders van het vigerende bestemmingsplan. Er wordt een proces gedefinieerd inclusief de bewonersparticipatie (de lessen uit de notitie worden geleerd!) en een tijdpad afgesproken. De gemeente Tilburg en het Waterschap De Dommel Tilburg worden verzocht mee te doen om aanwezige kennis uit te wisselen, miscommunicatie te voorkomen en samen te leren.
2. De gemeente Tilburg kan op basis van de bijgevoegde notitie 'wat leren we van het proces Waterzuivering Moerenburg Tilburg' de vergunning verstrekking uit stellen. Dit om het maken van het alternatieve plan mogelijk te maken. Naar verwachting zal dit niet worden gedaan wordt een vergunning verstrekt. Deze vergunning verstrekking wordt door georganiseerde bewoners juridisch aangevochten.
3. Het Waterschap De Dommel besluit dat werkzaamheden zoals die in de ingediende vergunningaanvraag zijn opgenomen, lopende de juridische procedure niet kunnen worden gestart. Dit tegen de achtergrond van financiële risico's als de rechter besluit dat de vergunning ten onrechte is verstrekt. Dit is een logische vorm van zelfbescherming.
4. Het Waterschap De Dommel en de gemeente Tilburg richten een eenmalige beoordelingscommissie, b.v. genaamd 'Toekomst Waterzuivering Moerenburg' op om het nu ingediende plan van Waterproef B.v. en het alternatieve plan van bewoners, 'Waterzuivering Moerenburg Collectief' te beoordelen op maatschappelijke waarden en financiële gevolgen. De commissie stelt voorafgaande aan de beoordeling van de plannen beoordelingscriteria vast. Uitgangspunt is openheid en eerlijkheid. Waterproef BV krijgt de mogelijkheid om haar nu

ingediende plan bij te stellen, voordat zij dat voorleggen aan de beoordelingscommissie 'Toekomst Waterzuivering Moerenburg'. De beoordelingscommissie adviseert aan het Algemeen Bestuur van het Waterschap.

5. Het Algemeen Bestuur van waterschap De Dommel neem een besluit over het uit te voeren plan. Mocht de rechter niet instemmen met de verstrekte vergunning, dan ligt er een plan B, n.l. 'Waterschap Moerenburg Collectief' klaar waarover het Algemeen Bestuur dan kan besluiten daar een contract mee af te sluiten.

Met deze nieuwe kans zijn de gemaakte fouten of keuzes hersteld. Dit alles onder het motto 'beter ten halve gekeerd dan ten hele juridisch) gedwaald'. Het proces van leren is begonnen. Bewoners kunnen werkende weg onderlinge verschillen van inzichten bespreken en kijken hoe die verschillen productief<sup>2</sup> zijn te maken in een alternatief voorstel. De tijd die waarin sprake is van stilstand wordt nu benut om een alternatief plan te maken. Het huidige ingediende plan krijgt dezelfde kansen als het op te stellen alternatieve plan. En last but not least: het vertrouwen in de democratie en rechtsorde neemt weer toe en van het voorbeeld Waterzuivering Moerenburg Tilburg kan op vele plekken worden geleerd.

Ik ben altijd bereid deze brief en in het bijzonder deel 3, nieuwe kansen en de bijgevoegde notitie nader toe te lichten. Voorstellen voor verbetering zijn, omdat het om leren gaat, altijd welkom.

Met vriendelijke groet  
Jan van Wezel  
Bewoner Armhoefse Akkers Tilburg

P.S.

Ik heb de notitie met een bijgevoegde brief verzonden aan:

1. Leden van de gemeenteraad Tilburg met het verzoek aan de griffie om een gesprek over democratie en rechtsorde en het aanbod aan de raadsleden om de notitie toe te lichten.
2. Burgemeester en Wethouders ter informatie.
3. De leden van het dagelijkse bestuur en de leden van het algemeen bestuur van het Waterschap De Dommel met het verzoek dit onderwerp te agenderen op de agenda van het Algemene Bestuur op 4 oktober 2023.
4. Het Brabants Dagblad gericht aan de journalist die over de Waterzuivering in mei 2023 verslag heeft gedaan met het verzoek om een gesprek en een artikel in het BD. Een ingezonden brief kan altijd nog.
5. De Wijkraad Jeruzalem, ter kennisname en het aanbod een nadere toelichting te komen geven
6. De Buurtraad Armhoefse Akkers, ter kennisname en het aanbod een andere toelichting te geven
7. Werkgroep behoud Moerenburg, ter kennisname en het aanbod om een toelichting te geven.
8. Waterproef; ter informatie en ter lering en het aanbod om een toelichting te geven
9. VVE's in Jeruzalem; ter informatie en lering en het aanbod om een toelichting te geven
10. Stichting Duurzaamheidsvallei; ter informatie en lering en het aanbod om een toelichting te geven

---

<sup>2</sup> . Een daartoe geschikte werkwijze is bij voorbeeld die van Strategisch Omgevingsmanagement of dilemmalogica. Tegenstellingen worden in beeld gebracht en de vraag hoe die te overstijgen eventueel in combinatie met compensatie van niet gehonoreerde belangen (community benefits).